

מפגש מס' 92

דף למנחה

תהלים כ"ט - ל"ג

תוכן הפרקים שנלמדו השבוע

מזמור כ"ט - "קול ה'" בהתגלותו מזעזע את איתני הטבע

מזמור ל' - תהפוכות בחיי האדם מביאים אותו להודות לה' ולהתחנן לישועתו

מזמור ל"א - בטחון בה' בשעת מצוקה מתבסס על ישועת ה' בעבר ועל האמונה בגמול לצדיקים

מזמור ל"ב - אשרי האדם שנמחלו עוונותיו. הייסורים מובילים לתיקון ולבקשת מחילה

מזמור ל"ג - קריאה לשבח את ה' על גדולתו בבריאת העולם, בהשגחה על בני האדם והנהגתם בצדק.

לימוד מעמיק

מזמור כ"ט - קול ה' בכח קול ה' בהדר

מזמור כ"ט הוא מזמור מרכזי בעולם התפילה. נוהגים לאמרו בשעת הכנסת ספר תורה לארון הקודש, וכן כאחד ממזמורי קבלת שבת.

אוצר התפילות עמ' רצח:

הנה בכתבי הארי מבואר התקונים הגדולים והנוראים הנעשים בעולמות העליונים הקדושים ע"י אמירת מזמור זה בקבלת שבת...

מה מיוחד כל כך במזמור זה? נעיין במזמור ולאחר מכן ננסה להבין את הקשר בינו לבין התפילות.

חלק א - עיון במזמור

פתיחת המזמור (א-ב)

המזמור נפתח בקריאה לתת כבוד לה': **הָבוּ לַה' בְּנֵי אֱלֹהִים הָבוּ לַה' כְּבוֹד וְעֹז: הָבוּ לַה' כְּבוֹד שְׁמוֹ הַשְׁתַּחֲוּוּ לַה' בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ (כ"ט, א-ב).** מיהם "בני אלים" הנקראים לתת כבוד לה'? משמעות המילה "אלים" בתנ"ך היא בעלי כח ועצמה. בפסוק שלנו, רש"י ואלשיך פירשו ש"אלים" הם האבות, ו"בני אלים" הם עם ישראל; מצודות ודעת מקרא פירשו שהכוונה למלאכים; מלבי"ם פירש שהכוונה לכחות הטבע הנשגבים; הרב עדין שטיינזלץ פירש שהכוונה לאנשים בעלי עצמה, גיבורים. אם כך, אין הכרעה ברורה מיהם "בני אלים" הנקראים לתת כבוד לה', אך הכוונה מובנת - המשורר קורא לבעלי העוצמה הגבוהה ביותר (רוחנית או פיזית) להלל את ה' ולתת לו כבוד. כאשר אפילו "בני אלים" מהללים את ה', מתבררת עוצמתו הרבה ומתגדל כבודו.

החלק המרכזי של המזמור (ג-ט)

במזמור כ"ט ישנן שתי מילים החוזרות מספר רב של פעמים. היכנסו ל**כלי המילה המנחה**. בדקו אילו שתי מילים חוזרות פעמים רבות במזמור זה, וסמנו אותן (בכלי זה, ניתן ללחוץ על כל מילה בפרק ולקבל את הסימון שלה בכל הפרק ואת מספר הפעמים בו היא חוזרת. כמו כן, ניתן להיעזר בטבלה בצד שמאל כדי לבדוק כמה פעמים חוזרת כל מילה, ועד כמה היא שכיחה בתנ"ך).

מרטין בובר, 'סגנון המילה-המנחה בסיפורי התורה', דרכו של מקרא, 284-299

בשם מילה-מנחה מציינים אנו מילה או שורש לשוני, החוזרים בתוך הטקסט או רצף-הטקסטים או מסכת-טקסטים חזרה רבת משמעות; המתחקה על חזרות אלה - משמעות אחת של הטקסטים מתפענחת או מתבהרת לפניו, או מכל מקום מתגלית לו ביתר שאת.

עוד על תפקידה של המילה המנחה בסיפור המקראי ראה [בשיעור מאת הרב אלחנן סמט ובמאמר מאת פרופ' עמוס פריש](#)

שאלה לעיון:

חשבו מה המשמעות של המזמור, המתגלה במילים המנחות החוזרות בו:

- (א) מְזַמֵּר לְדָוִד הָבֹי לַה' בְּגִי אֱלִים הָבֹי לַה' כְּבוֹד וְעֹז:
- (ב) הָבֹי לַה' כְּבוֹד שְׁמוֹ הַשְּׁתַּחֲוִי לַה' בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ:
- (ג) קוֹל ה' עַל הַמַּיִם אֵל הַכְּבוֹד הַרְעִים ה' עַל מַיִם רַבִּים:
- (ד) קוֹל ה' בְּפָחַ קוֹל ה' בְּהַדְרַ:
- (ה) קוֹל ה' שִׁבְר אֲרוּזִים וַיִּשְׁבֵּר ה' אֶת אֲרוֹזֵי הַלְּבָנוֹן:
- (ו) וַיִּדְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל לְבָנוֹן וַשְּׂרִיץ כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים:
- (ז) קוֹל ה' חִצֵּב לְהַבּוֹת אֵשׁ:
- (ח) קוֹל ה' יַחֲזִיל מְדַבֵּר יַחֲזִיל ה' מְדַבֵּר קֹדֶשׁ:
- (ט) קוֹל ה' יַחֲזִיל אֵילוֹת וַיַּחֲשֵׁף יַעֲרֹזֹת וּבְהִיכְלוּ כְּלוֹ אִמֹר כְּבוֹד:
- (י) ה' לַמַּבּוּל יִשָּׁב וַיִּשָּׁב ה' מֶלֶךְ לְעוֹלָם:
- (יא) ה' עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

שם ה' מופיע 18 פעמים במזמור. אמנם שם ה' חוזר פעמים רבות בתנ"ך, ובכל זאת, כמות ההופעות שלו בפרק זה היא חריגה.

המילה "קול" מופיעה 7 פעמים, בשבעת הפסוקים של חלקו המרכזי של המזמור (ג-ט). נשים לב שהמילה "קול" מופיעה תמיד בסמיכות למילה ה', כך שלמעשה הביטוי "קול ה'" מופיע 7 פעמים בחלקו המרכזי של המזמור. החזרה על הביטוי "קול ה'" 7 פעמים בתוך 7 פסוקים היא בעלת משמעות רבה מאחר והמספר 7 הוא בעל משמעות מיוחדת בתנ"ך, ומבטא את הקדושה שבטבע. ואכן, כשמעיינים במזמור נראה שזהו בדיוק הנושא שלו: קול ה' המופיע בעולם הטבע.

סמנו בפסוקים את איתני הטבע עליהם מתגלה קול ה':

(ג) קול ה' עַל הַמַּיִם אֵל הַכְּבוֹד הַרְעִים ה' עַל מַיִם רַבִּים:

(ד) קול ה' בְּפָחַ קוֹל ה' בְּהַדְרַ:

(ה) קול ה' שִׁבֵר אֲרָזִים וַיִּשְׁבֶּר ה' אֶת אֲרָזֵי הַלְבָנוֹן:

(ו) וַיִּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל הַלְבָנוֹן וַיִּרְקִידֵם כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים:

(ז) קול ה' חִצֵּב לְהַבּוֹת אֵשׁ:

(ח) קול ה' יָחִיל מְדַבֵּר יָחִיל ה' מְדַבֵּר קִדְשׁ:

(ט) קול ה' יְחַלֵּל אֵילֹת וַיַּחֲשֵׁף יַעֲרֹת וּבִהְיָכֵלוּ כָּלוּ אֲמֹר כְּבוֹד:

התיאור פותח בהתגלות ה' על המים. שלטונו של ה' על המים הוא נושא החוזר פעמים רבות בתנ"ך. המים נחשבו בעולם העתיק לכח בפני עצמו, שבלתי אפשרי לגבור עליו. התנ"ך חוזר ומדגיש פעמים רבות שה' גובר על המים, שם להם גבולות, ואף שולט בהם.

שאלה למחשבה

חשבו יחד על פסוקים בהם מתבטא שלטון ה' על המים

דוגמאות: הגבלת המים בבריאת העולם; מבול; קריעת ים סוף; כִּנִּים כִּנִּים נִתְּן בְּאֲעֻרֹת תְּהוֹמוֹת: (תהלים ל"ג, ז); מְקַלֹּת מִיַּם רַבִּים אֲדִירִים מִשְׁבְּרֵי יַם אֲדִיר בְּמָרוֹם ה' (תהלים צ"ג, ד); תְּהוֹם כְּלָבוֹשׁ כְּסִיתוֹ עַל הָרִים יַעֲמִדוּ מִיַּם: מִן גַּעֲרַתְךָ יִגּוֹסוּן מִן קוֹל רַעַמְךָ יִחַפְּזוּן: יַעֲלוּ הָרִים יִרְדּוּ בַקְעוֹת אֶל מְקוֹם זֶה יִסְדֹּת לָהֶם: גְּבוּל שְׁמֵתָ בְּלַ יַעֲבֹדוּן בְּלַ יִשׁוּבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ: הַמְשַׁלַּח מֵעֵינַיִם בְּנַחְלִים בֵּין הָרִים יִהְלֶכֶן: (תהלים ק"ד, ו-י); ועוד...

בנוסף לשלטונו של ה' על המים, מתאר המזמור כחות טבע נוספים, אשר מזדעזעים לשמע קולו של ה' הנשמע בעולם: קול ה' שִׁבֵר אֲרָזִים וַיִּשְׁבֶּר ה' אֶת אֲרָזֵי הַלְבָנוֹן וַיִּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל - הארזים, עצים גבוהים וחזקים ביותר, נשברים ו"רוקדים"; לְבָנוֹן וַיִּשְׁרִיץ כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים - ההרים הגבוהים, לבנון וחרמון, "רוקדים". נראה כי כוונת הפסוקים היא לתאר רעידת אדמה; קול ה' חִצֵּב לְהַבּוֹת אֵשׁ - התלקחות של שריפות. יתכן שהכוונה להתפרצות אש בעקבות רעידת האדמה, אשר תוארה בפסוק הקודם, או לסופת ברקים הגורמת להתלקחות; קול ה' יָחִיל מְדַבֵּר יָחִיל ה' מְדַבֵּר קִדְשׁ - רעידת האדמה איננה רק בהרים הגבוהים אלא גם במדבר; קול ה' יְחַלֵּל אֵילֹת וַיַּחֲשֵׁף יַעֲרֹת - רעידת האדמה גורמת לפילה של עצי היער ובעקבות זאת האילות ושאר בעלי החיים השוכנים ביערות נחרדים מרבצם ונסים במרוצה. אם כן, קול ה' המתגלה בעולם מזעזע את כולו, גורם לרעידת אדמה או לאסונות טבע אחרים, ולחרדה (רעיון דומה מופיע גם במזמורים צ"ז ו-ק"ד). בכך מתבטא קול ה' בַּכֹּחַ (כ"ט, ד).

אם כן, התגלות כבוד ה' בעולם עשויה לזעזע, לשבור, לפרק ולהרוס, ואפילו להמית. המשורר מזכיר שזעזוע גדול של העולם, עד כדי חורבן מוחלט, התרחש במבול: ה' לְמַבּוּל יָשָׁב (י).

יחד עם זאת - קול ה' מתבטא לא רק בכח ובעצמה משברת אלא גם קול ה' בְּהִדְר (ד), וכפי שמפרש עמוס חכם בדעת מקרא: "יש בו הוד ויופי... קול המעורר בלב השומע יראת הרוממות לה". כמו כן: וּבִהְיָכֵלוּ כָּלוּ אֲמֹר כְּבוֹד (ט) - במקדש מתגלה כבוד ה' בטוב, ולא בהרס וחורבן. כך גם מבהיר ה' לאלהיו בהר חורב: וְהִנֵּה ה' עֹבֵר וְרוּחַ גְּדוּלָּה וְחֶזֶק מְפָרֵק הָרִים וּמִשְׁבֵּר סֵלְעִים לְפָנָיו ה' לֹא בְרוּחַ ה' וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ לֹא בְרַעַשׁ ה': וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ לֹא בְּאֵשׁ ה' וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דְּקָה (מל"א י"ט, יא-יב). התגלות ה' בעולם עלולה להתבטא בהרס, ברעש, ובאש, אך ה' מלמד את אליהו שההתגלות היותר עליונה היא בדממה דקה, שיש בה הדר, כבוד ויראת הרוממות.

האם המזמור מתאר אירוע מסויים של התגלות ה' שגרמה לזעזוע?

המזמור מזכיר במפורש את המבול. בנוסף לכך, ניתן לראות בו רמז להתגלות ה' במעמד הר סיני, שאף היא היתה מלווה בתופעות של רעש ואש: וַיְהִי קֵלֶת וּבְרָקִים וַעֲנַן כְּבוֹד עַל הָהָר וְקוֹל שֹׁפָר חֶזֶק מְאֹד וַיַּחֲדֵר כָּל הָעָם אֲשֶׁר בְּמַחֲנֶה:

... והר סיני עָשָׂן כְּלוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה' בְּאֵשׁ (שמות י"ט, טז-יח). אירועי יציאת מצרים (קריעת ים סוף ומעמד הר סיני) מתוארים במזמור קי"ד, בדומה לתיאור במזמור כ"ט: בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם... הִיָּס רָאָה וַיִּנָּס הַיָּרְדֵן יִפֹּב לְאַחֹרֵי. הַהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים גְּבַעוֹת כְּבָנֵי יָאֵן (תהלים קיד, א-ד). גם בשירת דבורה מודגשים שטפונות המים אשר ליוו את מעמד הר סיני: ה' בְּצֵאתְךָ מִשְׁעִיר בְּצַעֲדְךָ מִשְׁדֶּה אָדָם אָרְץ רַעֲשָׂה גַם שָׁמַיִם נָטְפוּ גַם עֵבִים נָטְפוּ מַיִם. הָרִים נָזְלוּ מִפְּנֵי ה' זֶה סִינֵי מִפְּנֵי ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל (שופטים ה, ד-ה). תיאורים אלה יוצרים השוואה בין ההתרחשות במעמד הר סיני לבין המבול.

אם כן, שתי התגליות עוצמתיות של ה' בעולם לוו בזעזוע המתאים לתיאורים במזמור כ"ט - המבול ומעמד הר סיני. ואכן, חז"ל הבינו את מזמור כ"ט כמתאר את ההתגלות העוצמתית של ה' במבול ובמתן תורה, וראו את הקשר ביניהם דרך מזמור זה:

תלמוד בבלי מסכת זבחים דף קטז עמוד א

כשניתנה תורה לישראל היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו, וכל מלכי עובדי כוכבים אחזתן רעדה בהיכליהן ואמרו שירה, שנאמר: "ובהיכלו כולו אומר כבוד". נתקבצו כולם אצל בלעם הרשע ואמרו לו: מה קול ההמון אשר שמענו, שמא מבול בא לעולם? אמר להם: "ה' למבול ישב!" אמר להם: "וישב ה' מלך לעולם", כבר נשבע הקדוש ברוך הוא שאינו מביא מבול לעולם, אמרו לו: מבול של מים אינו מביא, אבל מבול של אש מביא? שנא': כי (הנה) באש ה' נשפט! אמר להן: כבר נשבע שאינו משחית כל בשר, ומה קול ההמון הזה ששמענו? אמר להם: חמדה טובה יש לו בבית גנזיו שהיתה גנוזה אצלו תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם, וביקש ליתנה לבניו, שנאמר: "ה' עוז לעמו יתן", מיד פתחו כולם ואמרו: "ה' יברך את עמו בשלום"

לפי המדרש, ההתגלות של ה' במעמד הר סיני זעזעה את העולם, וקול ה' הלך מסוף העולם ועד סופו, עד כדי כך שאנשים חששו שעומד להיות מבול נוסף, והארץ עומדת להיחרב. אולם, לבסוף התברר שהתגלות זו לא תחריב את העולם אלא להפך - תביא את העולם למצב טוב יותר: התגלות ה' במעמד הר סיני הביאה את התורה לעולם, וממנה נמשכה השראת שכינה במחנה ישראל באמצעות המשכן.

השבוע קראנו את פרשת נח, בה מתואר סיפור המבול - חורבן של העולם כולו בעקבות השחתת המעשים של בני האדם. אולם, מתוך העיון במזמור כ"ט ובדברי חז"ל מתברר שהמבול התרחש מתוך גילוי אלוקי מיוחד. כאשר ה' מתגלה בעולם, נגרם זעזוע גדול. אם בני האדם באותה עת אינם ראויים להתגלות, העולם מזדעזע עד כדי חורבן, כפי שקרה במבול וכפי שמתואר במקומות רבים בדברי הנביאים, המתארים את יום ה' כיום של התגלות ה' המביאה להרס וחורבן. (לחץ כאן לקריאת [פסוקים ומאמרים העוסקים בנושא יום ה'](#)).

השוואה בין המבול למתן התורה וליום ה' מאירה את סיפור המבול באור חדש: באותה עת היה פוטנציאל להתגלות חיובית של ה' בעולם, אשר התפספה ע"י חטאי בני האדם, ולכן נגרם המבול והחורבן. כך כותב ר' צדוק הכהן מלובלין בשם הזוהר:

ר' צדוק הכהן מלובלין, רסיסי לילה אות מד:

וידוע מה שמובא בזוהר (ח"ג רטז ריש ע"ב) דהיה ראוי להיות מתן תורה בדור המבול... רק שבחטאם נתהפך שפע מי התורה למי המבול...

לפי דברי ר' צדוק, היתה אפשרות שמתן תורה יתרחש בתקופה שבה התרחש המבול, אך אפשרות זו התפספה. הרב גורן טוען שאפשרות זו לא התפספה לגמרי - לאחר המבול, עם יציאת נח מן התיבה, התנהל מעמד פומבי של קבלת שבע מצוות בני נח על ידי בני האדם, מעין מתן תורה של ישראל (ראה בדברי הרב שלמה גורן בתורת המדינה עמוד 229 וכן בתורת המקרא - פרשת נח).

מזמור כ"ט מלמדנו על תופעות המלוות את התגלות ה' בעולם. המזמור מבהיר שהטבע איננו מסוגל לעמוד בהתגלות כבוד ה'. לכן, דווקא בתקופות בהן ישנה התגלות של ה' בצורה יותר נוכחת, ישנן תופעות של הרס והתפרקות (כמו רעידת אדמה, מבול, או אסונות טבע שונים). העיון במזמור כ"ט הופך את ההסתכלות שלנו על אסונות טבע מעין אלה. לא מדובר ב"הסתר פנים" או בענישה, אלא להפך - בהתקרבות מיוחדת של ה' אל

העולם. התקרבות זו אמנם גורמת בתחילה לזעזוע גדול ואף הרסני, אך בעקבותיו מגיעה נוכחות גלויה יותר של ה' במציאות. כך בעקבות המבול ניתנו 7 מצוות בני נח; בעקבות ההתגלות בהר סיני ניתנה התורה; ולעתיד לבא, ביום ה', לאחר ההרס תגיע התגלות ה' ומלכותו על העולם.

עד כאן, פרשנו את המזמור כפי שפרשו חז"ל (ורבים מהמפרשים בעקבותיהם), כמתאר את המבול או את מעמד הר סיני, ואולי אף את יום ה' העתידי. יחד עם זאת, על פי הפשט, נראה כי המזמור מתאר את קול ה' המתגלה באופן קבוע בעולם. כל איתני הטבע חשים את קול ה', ונרעדים מפניו, ואף מסתדרים לפי רצונו (ראה בפרוש אבן עזרא ובדעת מקרא).

סיום המזמור (י-יא)

המזמור מסיים עם התוצאה: בין אם מדובר בהתגלות מיוחדת של ה' בתקופות מסויימות (כמו המבול ומתן תורה) ובין אם מדובר בקול ה' ההולך בעולם מסופו ועד סופו באופן קבוע, התוצאה של הזדעזעות העולם מפני כבוד ה' היא וַיִּשָׁב ה' מִלֶּךְ לְעוֹלָם (י) - מתברר שה' הוא מלך העולם, ומתוך כך מבקש המשורר ה' עֵז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם (יא). המזמור מבהיר שה' הוא בעל כל הכוחות, אולם, לאחר המבול הוא נשבע שלא יחריב את העולם. מתוך עוצמתו של ה' הוא נותן עוז לעם ישראל, אשר תפקידו לקדש את שם ה' בעולם. עם ישראל מבטא את התגלות ה' וכבודו בעולם, ובכך מונע את ההרס והחורבן של העולם. כך ההתחזקות של עם ישראל מביאה לשלום לא רק לעם ישראל אלא לעולם כולו.

חלק ב - מזמור כ"ט בעולם התפילה

בזמן הכנסת ספר תורה, אנו אומרים את מזמור כ"ט, ובכך קוראים לכל הנוכחים לתת כבוד לה', המתגלה אלינו דרך התורה. אם נפרש את מזמור כ"ט כמתאר את מתן תורה, אזי יתחזק הקשר בין המזמור לבין הכנסת ספר תורה.

בקבלת שבת אנו אומרים מזמור זה לאחר רצף של מזמורים העוסקים בהמלכת ה' בעולם (מזמורים צ"ה-צ"ט). כפי שראינו, גם מזמור כ"ט עוסק בהתגלות מלכות ה' בעולם, ולכן הוא מתאים לשילוב במזמורי קבלת שבת. שבת הוא היום בו אנו עוצרים ממלאכתנו ומכירים בכך שה' ברא את העולם ומנהיג אותו. שבת הוא היום בו אנו נותנים מקום לנוכחות ה' בחיינו האישיים והציבוריים.

י. יעקבסון, נתיב בינה חלק ב עמ' 34:

כל אחד מששת הפרקים של קבלת שבת מדגיש את מלכות ה'. קבלת שבת היא אפוא קבלת מלכות ה' בצורה מיוחדת. קבלת עול מלכות שמים בשבת מתבטאת במיוחד בזה, שאנו מוותרים על שלטוננו על כוחות הטבע בעשיית שינויים בעשיית מלאכה... רעיון השבת מתרחב ומתעמק בפרקים של קבלת שבת לצפיה ולחזון לאחרית הימים שכל העמים יכירו: "ה' מלך". ובזה כבר בכניסת שבת מודגשת ההוראה האוניברסלית של שבת שידע להביע הנביא ישעיה בדבריו האחרונים "והיה... ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה'" (ס"ז, ג).

בנוסף לאמירת המזמור בקבלת שבת ובהכנסת ספר תורה, חז"ל קשרו מזמור זה **למניין הברכות בתפילות העמידה ביום חול ובשבת**. בתפילת עמידה ביום חול נתקנו 18 ברכות כנגד 18 אזכרות שם ה' במזמור כ"ט:

ברכות כח ע"ב:

הני שמונה עשרה כנגד מי? אמר רבי הלל בריה דרבי שמואל בר נחמני: כנגד שמונה עשרה אזכרות שאמר דוד ב"הבו לה' בני אלים".

ובתפילת עמידה בשבת נתקנו 7 ברכות כנגד 7 קולות ה' המוזכרים במזמור כ"ט:

ברכות כט ע"א:

הני שבע דשבתא כנגד מי? אמר רבי חלפתא בן שאול: כנגד שבעה קולות שאמר דוד על המים.

מזמור אשר מתאר את התגלות ה' בעולם ושלטונו על הטבע, ראוי להוות בסיס לתפילותינו, הן בשבת והן ביום חול, בהן אנו משבחים את ה' על גדולתו ועל אופן השגחתו על העולם ואף מבקשים ממנו להשפיע עלינו טובה וברכה. תפילות העמידה מסתיימות בבקשה "שִׁים שְׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה... בְּרוּךְ אַתָּה ה', הַמְבַרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלוֹם". נראה כי בקשה זו לקוחה מתוך סיומו של מזמור כ"ט: ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם.

סיכום

מזמור כ"ט הוא מזמור מרכזי בעולם התפילות מאחר והוא מבטא את קול ה' המתגלה בעולם. קול ה' בְּפֶתַח - התגלות כבוד ה' בעולם עשויה לזעזע, לשבור, לפרק ולהרוס, ואפילו להמית, כאשר הברואים אינם ראויים לקרבת ה'. יחד עם זאת - קול ה' מתבטא לא רק בכח ובעצמה משברת אלא גם קול ה' בְּהִדְרָה, ההתגלות היותר עליונה היא בדממה דקה, שיש בה הדר, כבוד ויראת הרוממות, והיא מיטיבה עם העולם, מחייה אותו ומביאה לשלום. נראה כי ניתן לראות זאת כתהליך, ולא כשתי תופעות נפרדות: ההתקרבות של ה' אל העולם אמנם גורמת לזעזוע גדול עד כדי הרס, אך בעקבותיו מגיעה נוכחות גלויה יותר של ה' במציאות.

להרחבה

[מתן על הפרק - דף לימוד למזמור ל'](#)

[מאמר מאת הרב אהנן סמט על מזמור ל' - ארומימך ה' כי דיליתני](#)

[שיעור מאת ד"ר יושי פרג'ון על מזמור ל' - שיר חנוכת הבית](#)

[מאמר קצר מאת הרב ישעיהו הדרי על תשובת היחיד בספר תהלים - מזמור ל"ב](#)

[שיעור מאת הרב ישעיהו הדרי על מזמור ל"ג ושירתו במקדש](#)

[מאמר מאת ד"ר בני גזונדהייט על מזמורים כ"ה-ל"ד](#)